

FILOZOFICKÁ ANALÝZA A DEFINICE

filozofické metody

OSNOVA

- Analýza
 - Kdy je dobrá?
 - Může být vůbec dobrá?
- Definice
 - Jak definujeme?
 - Kdy je dobrá?

DEFINOVÁNÍ IN VIVO

Na hlavní líčení se dostavil i známý sexuolog a soudní znalec Radim Uzel.

V kauze zpracoval už dva znalecké posudky. Poprvé ho oslovil sám Rohel, který mu zaslal dvacet snímků, aby je posoudil. Uzel o nich nejdříve řekl, že nejsou pornografické. Soudního znalce však poté oslovil i přímo soud a dal mu k dispozici veškerý materiál, tedy stovky tisíc fotek. **Znalec změnil názor** a snímky označil za pornografické.

„V devadesáti procentech se jedná o dětskou pornografii. **Před dvaceti lety by však tyto snímky za pornografické považovány nebyly.** Nyní se to však posuzuje přísněji. Všech 600 tisíc snímků nejde konkretizovat. Dívám se na ně globálně,“ uvedl před soudem Radim Uzel.

Podle něj i **normální člověk pozná, co je a není pornografie.** „**Jednoznačná hranice a definice nemůže existovat.** Nemůžu **chodit po ulici a ukazovat fotku lidem** a ptát se, jestli to je podle nich pornografie, nebo ne. **Napsal jsem k tomu spoustu publikací,** takže věřím, že to rozeznám,“ pokračoval sexuolog.

Připustil ovšem, že **jiný soudní znalec může mít odlišný názor.** Státní zástupce Šimek nechal přehrát snímky, aby se k nim Uzel před soudem vyjádřil. Většinu z nich označil za pornografii.

ANALÝZA JAKO DEKOMPOZICE POJMU

- G. E. Moore
- analysandum (rozkládané) = analysans (rozkládající)
- jde o odhalení jednodušších pojmů, ze kterých je vybudováno analysandum

ANALÝZA JAKO ODHALENÍ LOGICKÉ STRUKTURY

- B. Russell
- jde o odhalení jedinečné logické struktury vět či částí vět
 - gramatická struktura může mást a skrývat logickou strukturu
 - jedné logické struktuře může odpovídat více gramatických struktur

ANALÝZA JAKO PARAFRÁZOVÁNÍ

- W. Quine
- jde o překlad méně srozumitelné věty do jazyka, který je pro nás srozumitelnější
 - gramatická struktura může mást
 - neurčitost reference + neurčitost překladu
 - tatáž věta může mít různou logickou strukturu v závislosti na kontextu

PARADOX ANALÝZY

- jde o destruktivní dilema
 - buď analýza zachycuje identitu, pak je ovšem triviální a neinformativní
 - nebo analýza nezachycuje identitu, pak je ovšem nesprávná
- jak z toho ven?
 - lingvisticky: informativnost analýzy je dána odhalením vztahů mezi různými jazykovými strukturami (výraz ABC = výraz DEF)
 - sémanticky: informativnost analýzy je dána odhalením vztahů mezi různými významovými strukturami (význam výrazu ABC = význam výrazu DEF)

DEFINOVÁNÍ

- vymezení pomocí rozsahu – tzv. extenzionální
 - ukázkám
 - úplným/neúplným výčtem
 - pomocí podtříd
- vymezení pomocí obsahu – tzv. intenzionální
 - synonymem
 - etymologií
 - operací
 - rodem a druhem

DEFINOVÁNÍ OBSAHEM

- dobrá intenzionální definice (podle Copi & Cohen):
 1. zachycuje pouze podstatné vlastnosti
 2. je nekruhová
 3. obsah vhodně určuje rozsah
 4. vyhýbá se obraznému jazyku
 5. nepoužívá negativní charakteristiky, je afirmativní
- zachytit význam nutnými a postačujícími podmínkami:
 - postačující: přítomnost vlastnosti X zaručuje přítomnost vlastnosti Y
 - nutná: nepřítomnost vlastnosti X zaručuje nepřítomnost vlastnosti Y

DALŠÍ PODOBY INTENZIONÁLNÍCH DEFINIC

- stipulativní: cílem je zavést nový výraz
- lexikální: cílem je popsat použití výrazu v jazyce; může být pravdivá/nepravdivá, zároveň může být normativní
- precizující: cílem je snížení vágnosti
- přesvědčovací: cílem je přesvědčit
- operační: význam je určen výsledkem postupu

S DEFINICEMI TO NENÍ TŘEBA PŘEHÁNĚT!

Představte si velké skladiště plné různých věcí: jsou zde všelijaké obrazy, noty k symfoniím, tancům a hymnům, stroje, nástroje, lodě, domy, kostely a chrámy, sochy, vázy, knihy s poezií i prózou, nábytek, oblečení, noviny, poštovní známky, květiny, stromy, kameny a hudební nástroje. Nyní někoho požádáme, aby šel do skladiště a vynesl všechna umělecká díla, která se v něm nacházejí. Zvládne to vcelku úspěšně, i když – a to musí uznat i estetikové – nemá k dispozici žádnou uspokojivou definici umění, jež by poskytovala nějakého společného jmenovatele, vzhledem k tomu, že takou definici ještě nikdo nepodal. Nyní si představte, že bychom do skladu poslali tutéž osobu s tím, že má vynést všechny předměty mající signifikantní formu nebo všechny předměty s expresí. Osoba by byla právem zmatená – pozná umělecké dílo, když je spatří, má však vágní nebo dokonce žádnou představu o tom, co hledat, když je třeba přinést předmět se signifikantní formou.

Zdroj: Kennick, W. (1958): Does Traditional Aesthetics Rest on Mistake?